

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה צעירה
שיעור 3, בפתח, פרחים וחיצים תחת לשונך
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

3. פרחים וחיצים תחת לשונך - כוחה של מילה

בפתח
שכבה צעירה

הרציונאל:

אחד הגורמים לכך שאדם מרשה לעצמו לדבר לשון הרע, נעוץ בכך שאין הוא מעריך כראוי את כוח הדיבור. אומר הוא בלבו: רק דיברתי על פלוני, אך לא עשיתי לו מאומה. בשיעור זה נלמד כי הדיבור יוצר מציאות בעולם. כשם שהבורא ברא את עולמנו בדיבור: "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אֹר, וַיְהִי אֹר" (בראשית א', ג') - אף אנו בכוח הדיבור יוצרים אור, מרבים אהבה ואחוה או חס וחלילה זורעים הרס ושנאה. בספר ירמיה כתוב: "חַץ שְׁחוּט לְשׁוֹנָם" (ירמיה ט', ז'). ומפרש בעל מצודת דוד: "נדמה לשונם לחץ הנמשך על יתר הקשת, כי בלשון הרע הורגים למרחוק כמו חצי הקשת". כלומר, בזמן הדיבור השפה העליונה דומה לקשת, והלשון דומה לחץ. כמו שאי אפשר להשיב את החץ גם אם היורה מתחרט, כך גם את המילה הפוגעת אין להשיב.

המטרות:

- התלמידים יכירו כי המילים היוצאות מפיהם יוצרות מציאות.
- התלמידים יחוו את ההשפעה החיובית שבאמירת מילה טובה.

מבנה השיעור:

- שלב א': "על מה המהומה" (מליאה)
- שלב ב': "פרחים וחיצים תחת לשונך" (עבודה יחידנית + מליאה)
- שלב ג': פרח נתתי ל... (עבודה יחידנית)
- סיכום: חיבור כרזה (מליאה)

ההכנות הנדרשות:

- יש לצלם את דף התמונות (נספח 1) כמספר תלמידי הכיתה.
- יש לצלם בהגדלה עותק אחד של התמונות (נספח 1).
- יש לצלם את כרטיס הפרחים והחצים (נספח 2 א') כמספר התלמידים בכיתה.
- יש לצלם ולגזור כרטיסי מילים (נספח 2 ב') על פי שיקול דעת המורה.
- יש לצלם על בריסטול את דגם הפרח + מאגר מילים טובות (נספח 3) כמספר תלמידי הכיתה.
- יש להביא מנקה מקטרות, שישמש גבעול עבור הפרח, כמספר תלמידי הכיתה.
- להעשרה: למעוניינים בהתנסות נוספת בבית, יש לצלם לתלמידים את הסיפור "על מה המהומה".

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה צעירה
שיעור 3, בפתח, פרחים וחיצים תחת לשונך
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

מהלך השיעור:

שלב א': על מה המהומה (מליאה)

- נתלה על הלוח שתי תמונות זו לצד זו (נספח 1). אפשר גם להקרין אותן על הלוח.
- נחלק לכל תלמיד צילום של שתי התמונות (נספח 1).
- נבקש מהתלמידים למצוא הבדלים בין התמונות (נמקד אותם להבחין בהבדלים הרלוונטיים: בתמונה א' – שלוה ושמחה, בתמונה ב' – כעס ועצב).
- נשאל: מה לדעתכם גרם לשינוי? (תשובות אפשריות: מישהו הרביץ, מישהו פירק את הבניין של ישראל, מישהו העליב).

שלב ב': פרחים וחיצים תחת לשונך (עבודה יחידנית + מליאה)

- נחלק לכל תלמיד את כרטיס החצים והפרחים (נספח 2). בכרטיס יש:
 - שישה חצים - כמספר המילים השליליות בסיפור.
 - שבעה פרחים - כמספר המילים החיוביות בסיפור.
- הכנה לסיפור "על מה המהומה":
 - נאמר: "כעת נקרא את הסיפור "שמסתתר מאחורי התמונות" ונבין מה גרם לשינוי. בכל פעם שתשמעו מישהו מהדמויות אומר מילה טובה – הניחו ליד הדמות פרח. בכל פעם שתשמעו מישהו מהדמויות אומר מילה לא טובה – הניחו ליד הדמות חץ.
- נספר את הסיפור "על מה המהומה":

(הפעילות מתבצעת בתמונה הראשונה)

שעת ערב בבית משפחת כהן. גשמי ברכה התדפקו על החלון.
"תודה ה' על גשמי הברכה", אמרה אימא בזמן שבישלה מרק ירקות לארוחת הערב.
 חוה בת העשר נכנסה למטבח בעקבות הריח הנעים. **"אין כמוך, אימא, תודה לך על מרק טעים ומחמם את הלב"**, אמרה וחזרה לחדרה להכין את שיעורי הבית.
 התאומים תמי וישראל ישבו בנחת על השטיח ושיחקו בקוביות לגו.
"תינוקת נבונה ומתוקה", אמרה תמי לשירה בת השנה, שישבה על כיסא האוכל הגבוה ואכלה עוגייה. וישראל הוסיף: **"אל תדאגי חמודה"**, גם את תהיי גדולה ותדעי לבנות בלגו כמוני".
 שירה נהנתה מתשומת הלב וחייכה חיוך גדול.
 עוד מעט ישוב אבא וכל המשפחה תשב לאכול ארוחת ערב יחדיו.

(הפעילות מתבצעת בתמונה השנייה)

לפתע אמרה תמי: **"הביטו איזה בניין מכוער בנה ישראל"**.
 ישראל חש כיצד העלבון והכעס מציפים אותו. הוא השליך מידיה את בניין הלגו, והחלקים התפזרו על הרצפה בקול רעש גדול. **"קנאית"**, אמר, וביקש למשוך לה בצמה. תמי ברחה מפניו, החליקה על קוביית לגו ונפלה על הרצפה. שירה נבהלה ופרצה בבכי.
 חוה יצאה בכעס מחדרה: **"נמאסתם! מספיק עם הרעש הזה, מעצבנים!"** אמרה וטרקה את

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה צעירה
שיעור 3, בפתח, פרחים וחיצים תחת לשוןך
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

הדלת. שירה הגבירה את בכייה. אימא עזבה את המטבח בבהלה ומיהרה להרגיע את שירה. סיר המרק נשכח מזיכרונה, עד שלפתע עלה באפה ריח תבשיל שרוף.
"אני כועסת מאוד", אמרה אימא ברוגז ומיהרה למטבח, "התביישו לכם!"
באותו ערב חזר אבא הביתה ומצא ילדים כעוסים, אימא עייפה ומרק ירקות שרוף.

• נשאל:

- מה הייתה הרגשתכם כשהנחתם פרחים? מה הייתה הרגשתכם כשהנחתם חצים?
- היכן הרגשתם רגועים יותר?
- מדוע השתמשנו בפרחים למילים טובות ובחצים למילים רעות?
(תשובה: המילים הטובות מצמיחות, והמילים הרעות פוגעות)
- נבקש מהתלמידים דוגמאות מחיי היומיום להשפעת מילה טובה או רעה לפי בחירתם.
- נשאל: מה לדעתכם גרם למהומה בסיפור? (נדגיש כי המהומה פרצה בעקבות דיבור - דיבור יוצר מציאות)
- נסביר את הפסוק: "חַץ שְׁחוּט לְשׁוֹנָם" (ירמיה ט', ז'): שחוט - משוך. הלשון דומה לחץ והשפה העליונה של הפה דומה לקשת. מילה רעה פוגעת ומכאיבה בלב כמו חץ הנורה מקשת.

שלב ג': פרח נתתי ל... (עבודה יחידנית)

- נכין מתנה לאחד מבני המשפחה:
- נחלק לכל תלמיד דגם של פרח + מאגר מילים טובות (נספח 3), ומנקה מקטרות לצורך הכנת הגבעול.
- נבקש מכל תלמיד להכין פרח ובו מילה טובה לאחד מבני המשפחה.

סיכום: הכנת כרזה (מליאה)

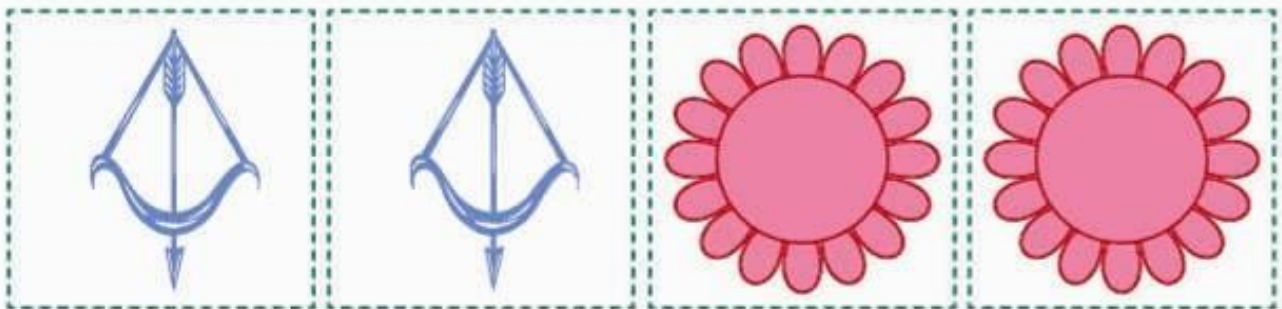
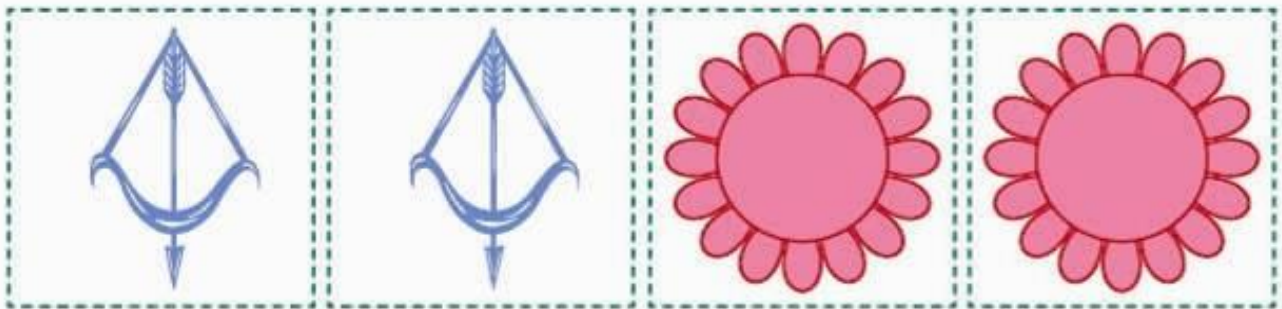
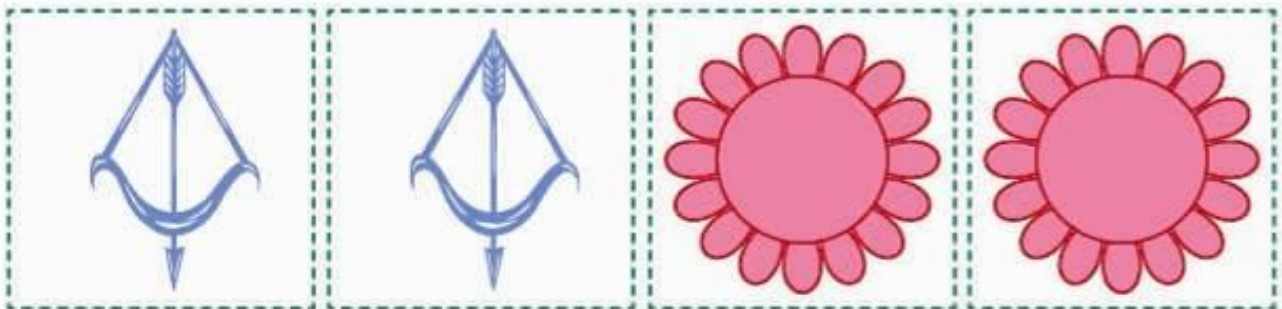
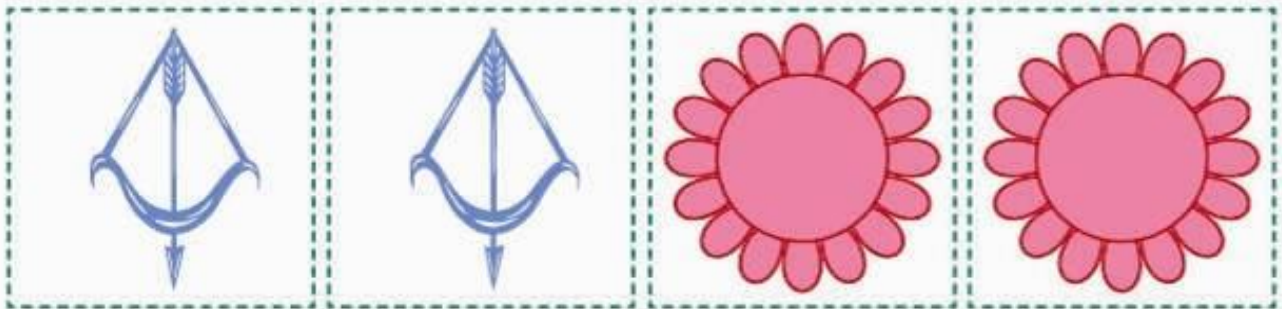
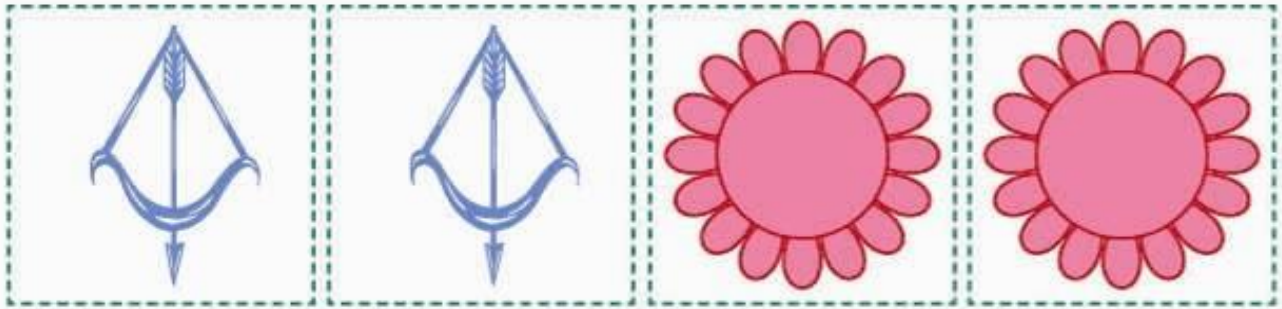
- נחבר עם התלמידים משפט מתאים ונכתוב על הלוח או בכרזה.
לדוגמה: "כְּשֶׁהֲחַץ נִשְׁלַח אֵי אֶפְשָׁר לְהִתְחַרֵּט וְלְעַצֵּר, לָכֵן חָשׁוּב מְאֹד עַל הַפֶּה לְשׁוֹמְרוֹ"
"נִחְשָׁב הֵיטֵב עַל כָּל מְלָה, שֶׁלֹּא תֵצֵא כָּל תִּקְלָה"
"עַל הַפֶּה אֲנִי שׁוֹמֵר, בְּחַיִּים זֶה מְאֹד עוֹזֵר"
- נחלק לתלמידים את הסיפור (נספח 4) ונציע להם לחזור עם ההורים או עם האחים הגדולים על הפעילות. המבוגר יקרא את הסיפור והתלמיד יניח חצים ופרחים או ההפך.

נספח 1: תמונות

נספח 2: פרחים ומצבים

נספח 3: דגם פרח

הוראות הקנה:

1. בחר באחד מבני משפחתך שאתה רוצה להגיש לו פרח ובו מלה טובה.
2. מלא את הנדרש במרכז הפרח.
3. השחל את מנקה המקטרות במקום המסמן.
4. לפף את שארית החלק שהשחלת על הגבעול.

הוראות הקנה:

1. בחר באחד מבני משפחתך שאתה רוצה להגיש לו פרח ובו מלה טובה.
2. מלא את הנדרש במרכז הפרח.
3. השחל את מנקה המקטרות במקום המסמן.
4. לפף את שארית החלק שהשחלת על הגבעול.

מלים מעודדות:

בטח בה', מקנה לטוב, אתה תצליח, אתה מסגל

מתמאות:

נפלא, אתה חרוץ, טוב, מצליח, פשרוני, יפה, אהוב, נהדר, יקר לי.

ברכות:

בהצלחה, ה' יברך אותך, לבריאות, בשמחה.

מלות תודה:

עזרת לי מאוד, תודה מקרב לב.

מלים מעודדות:

בטח בה', מקנה לטוב, אתה תצליח, אתה מסגל

מתמאות:

נפלא, אתה חרוץ, טוב, מצליח, פשרוני, יפה, אהוב, נהדר, יקר לי.

ברכות:

בהצלחה, ה' יברך אותך, לבריאות, בשמחה.

מלות תודה:

עזרת לי מאוד, תודה מקרב לב.

נספח 4: הסיפור לפעילות בבית

שעת ערב בבית משפחת פהן. גשמי ברכה התדפקו על החלון. "תודה ה' על גשמי הברכה", אמרה אמה בזמן שבשלה מרק ירקות לארוחת הערב.

חנה בת העשר נכנסה למטבח בעקבות הריח הנעים. "אין כמוך, אמה, תודה לך על מרק טעים ומחמם את הלב" אמרה, וחזרה לתדרכה להכין את שעורי הבית.

התאומים תמי וישראל ישבו בנחת על השטיח ושחקו בקביות לגו. "תינקת נבונה ומתוקה", אמרה תמי לשירה בת השנה, שישבה על פסא האכל הגבוה ואכלה עוגיה. וישראל הוסיף: "התעורדי שירה, גם את תהיי גדולה ותדעי לבנות בלגו כמוני".

שירה נהנתה מתשומת הלב וחיכה חיוף גדול. עוד מעט ישוב אבא וכל המשפחה תשב לאכל ארוחת ערב יחדו.

לפתע אמרה תמי: "הביטו איזה בנןן מכער בנה ישראל". ישראל חש פיצד העלבון והפעס מציפים אותו. הוא השליף מיניו את בנןן הלגו, והחלקים התפזרו על הרצפה בקול רעש גדול. "קנאית", קרא ישראל לעבר תמי ובקש למשף לה

בצמה. תמי ברחה מפניו, החליקה על קבית לגו ונפלה על הרצפה. שירה הקטנה נבהלה ופרצה בבכי.

חנה יצאה בכעס מחדרה: "נמאסתם! מספיק עם הרעש הזה, מעצבנים!" אמרה וטרקה את הדלת. שירה הגבירה את בכיה. אמה עזבה את המטבח בבחלה ומתרה להרגיע את שירה. סיר המרק נשפח מזכרונה, עד שלפתע עלה באפה ריח תבשיל שרוף.

"הפל בגללכם", אמרה אמה ברגז ומתרה למטבח, "התבישו לכם!" באותו ערב חזר אבא הביתה ומצא ילדים כעוסים, אמה עיפה ומרק ירקות שרוף.